

Biuletyn PTI

Miesięcznik Polskiego Towarzystwa Informatycznego

Rok X

Nr 3

marzec

1991

Wyniki konkursu prac magisterskich

Zakończył się VII Ogólnopolski Konkurs PTI na najlepsze prace magisterskie z informatyki, organizowany przez Oddział Dolnośląski naszego Towarzystwa.

Na posiedzeniu 11 grudnia 1990 roku w Centrum Obliczeniowym Politechniki Wrocławskiej Komisja Konkursowa w składzie: doc. dr inż. Czesław Daniłowicz (przewodniczący), doc. dr hab. Piotr Dembiński, doc. dr hab. Zbigniew Huzar, doc. dr hab. Maciej Sysło, prof. dr inż. Jan Zabrodzki i dr inż. Zbigniew Szpunar (sekretarz), uwzględniając opinie recenzentów 25 prac konkursowych, po dyskusji ustaliła następujące rozstrzygnięcie konkursu:

Pierwszej nagrody nie przyznano.

Drugą nagrodę w wysokości zł 750000.- otrzymuje

Andrzej Piotr Szyndrowski za pracę pt. *Algorytmy automatycznego generowania krzyżówek. System generowania krzyżówek APIS*, wykonaną w Uniwersytecie Wrocławskim (Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii, Instytut Informatyki; promotor dr Ewa Gurbiel).

Dwie równorzędne trzecie nagrody po zł 600000.- otrzymują:

Andrzej Leonarski i Sławomir Wernikowski za pracę pt. *Projekt i realizacja translatora języka TTCN na maszynie IBM PC*, wykonaną w Politechnice Wrocławskiej (Wydział Informatyki i Zarządzania, Centrum Obliczeniowe; promotor dr inż. Iwona Dubielewicz) oraz

Radosław Pruchnik i Mariusz Rudnicki za pracę pt. *System SORTING. Komputerowe wspomaganie nauczania o sortowaniu*, wykonaną w Uniwersytecie Wrocławskim (Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii, Instytut Informatyki; promotor doc. dr hab. Maciej M. Sysło).

Trzy równorzędne wyróżnienia po zł 350000.- otrzymują:

Tomasz Kalinowski za pracę pt. *Projekt, realizacja i zastosowanie pakietu wspomagającego budowę programów uruchomieniowych*, wykonaną w Politechnice Warszawskiej (Wydział Elektroniki, Instytut Informatyki; promotor mgr inż. Tomasz Byzia),

Zdzisław Król za pracę pt. *Generowanie wysokiej jakości obrazów komputerowych za pomocą techniki śledzenia promieni*, wykonaną w Uniwersytecie Warszawskim (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki, Instytut Informatyki; promotor dr Michał Jankowski) oraz

Małgorzata Włodarczak i Sławomir Włodarczak za pracę pt. *System LISTDATA. Komputerowe wspomaganie nauczania o strukturach listowych*, wykonaną w Uniwersytecie Wrocławskim (Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii, Instytut Informatyki; promotor doc. dr hab. Maciej M. Sysło).

*Sekretarz Komisji Konkursowej
Zbigniew Szpunar*

Czwarta Szkoła Wiosenna PTI

W dniach 20-24 maja br. odbędzie się w Świnoujściu Czwarta Szkoła Wiosenna PTI. To spotkanie informatyków będzie poświęcone sieciom komputerowym. W odróżnieniu od innych spotkań na ten temat, podstawą rozważań staną się problemy zastosowań sieci komputerowych w praktyce i wynikające z tego wnioski do użytkowania, projektowania, programowania i wdrażania systemów informacyjnych. Dokona się próby przeglądu większości rodzajów sieci najpopularniejszych i mających najwięcej zastosowań w Polsce.

Będą przedstawione doświadczenia z użytkowania systemu operacyjnego Xenix. Podzielią się nimi koledzy z Górnośląskiego Oddziału PTI. Doświadczenia z użytkowania systemu Novell staną się tematem wystąpień kolegów z Politechniki Poznańskiej.

Pojawiająca się na naszym rynku komputerowym firma Oracle przedstawi swe produkty w referatach wygłaszanych przez przedstawicieli firmy. Tematyka tych wystąpień będzie skoncentrowana na rozwiązaniach sieciowych firmy.

Rozległe sieci komputerowe — to tematyka dość abstrakcyjna w warunkach polskich, ale ostatnie zmiany otwierają nowe

perspektywy przed tym rodzajem zastosowań informatyki. Doświadczenia, rozwiązania i perspektywy sieci KASK opartej na sprzęcie i oprogramowaniu IBM będą tematem referatów kolegów z Centrum Obliczeniowego Politechniki Wrocławskiej.

Przedstawiciel IBM opíše rozwiązania sieciowe oferowane przez tę firmę. Pragnie ona ponownie znaleźć się na polskim rynku, co powinno wynikać z pozycji, którą zajmuje na rynku światowym.

Tradycyjnie już na program szkoły złożą się sesje przed i popołudniowe; przed południem — trzygodzinne referaty programowe uzupełniane godziną dyskusją, po południu — po dwa referaty 45-minutowe z dyskusją, stanowiące uzupełnienie porannej tematyki. Mamy nadzieję na pokazy sprzętowe rozwiązań omawianych w referatach oraz na owocne dyskusje wieczorne.

Organizatorzy szkoły uprzejmie dziękują firmom IBM i Oracle, które są sponsorami szkoły.

Wszelkie informacje można uzyskać w Kole PTI w Szczecinie, tel. 760-31, w. 317 i 319.

Zdzisław Szyjewski

Składki członkowskie w roku 1991

Na mocy uchwały III Zjazdu PTI dotyczącej składek członkowskich (opublikowanej w *Biuletynie PTI* nr 11, 1990) Zarząd Główny powziął następujące ustalenia:

Roczna składka członka zwyczajnego PTI w roku 1991 wynosi zł 40 000,-. Emeryci, renciści i studenci mają nadal 50% zniżki, a więc płacą zł 20 000,-.

Wpisowe dla członków zwyczajnych przyjmowanych do Towarzystwa w roku 1991 wynosi zł 40 000,- (dla studentów zł 20 000,-).

Składka członkowska musi być wpłacona w pełnej wysokości do 30 czerwca 1991 (można to uczynić w dwóch ratach).

Członkowie zwyczajni zrzeszeni w oddziałach PTI wpłacają składki na konta swoich oddziałów. Oto numery kont:

Oddział Dolnośląski PKO BP IV O/Wrocław
93549-123350-132

Oddział Górnośląski PKO BP II O/Katowice
27528-701343-132

Oddział Małopolski PKO I O/Kraków
35510-22057-132

Członkowie PTI z terenu Warszawy i inni nie zrzeszeni w oddziałach wnoszą opłaty na konto

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Informatycznego
PBK IX O/M Warszawa
370031-4473-132

Roczna składka członka wspierającego w roku 1991 wynosi minimum zł 600 000,-.

„Biuletyn PTI” w roku 1991

Roczna prenumerata *Biuletynu PTI* w roku 1991 wynosi zł 15 000,-. Należy ją wpłacać na konta odpowiednich oddziałów lub Zarządu Głównego.

Apel Fundacji Pomocy Matematykom i Informatykom Niesprawnym Ruchowo

Zwracamy się do Państwa z uprzejmą prośbą o udzielenie pomocy naszej nowo powstałej fundacji. Jej celem jest wspomaganie matematyków i informatyków niesprawnych ruchowo. Cel ten zamierzamy realizować przede wszystkim umożliwiając kontynuowanie działalności zawodowej, zwłaszcza programistycznej i edytorskiej na komputerach osobistych. Zapewnimy im również pomoc materialną, socjalną i prawną.

Nasi podopieczni, w większości przypadków korzystający z wózków inwalidzkich, przywiązują olbrzymią wagę do możliwości podjęcia lub kontynuowania pracy. Komputery osobiste są dla nich często jedyną szansą aktywności zawodowej oraz poczucia się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa. W związku z tym naszą najpilniejszą potrzebą jest uzyskanie sprzętu komputerowego.

Z równą radością przyjmiemy każdy inny sprzęt, który mógłby się przydać naszym podopiecznym w pracy zawodowej lub ułatwić im codzienne czynności. Będziemy bardzo zobowiązani za wszelką formę pomocy, jakiej Państwo zechcecie nam udzielić. Fundacja dysponuje własnym kontem w Banku Przemysłowo-Handlowym, na które możecie Państwo kierować wsparcie finansowe dla naszych potrzebujących:

BPH XIV O/Warszawa nr 320007-3766-132-3

Jednocześnie informujemy, że — zgodnie z ustawą z 28 grudnia 1989 o zmianie niektórych ustaw regulujących zasadę opodatkowania instytucji (*Dz. Ustaw* nr 74 z 1989 r.) — od dochodu podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym odlicza się kwoty darowizn na cele społeczne użyteczne, w tym

również na rzecz fundacji, do wysokości 10% dochodu. Natomiast zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z 27 grudnia 1989 (*Dz. Ustaw* nr 72 z 1989 r.) nie podlegają opodatkowaniu podatkiem wyrównawczym kwoty indywidualnych dochodów przekazywane na cele społecznie użyteczne, w tym również na rzecz fundacji, do wysokości 10% dochodu.

Wpłaty można dokonywać również w kasie fundacji: Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, X piętro, pokój 1021, godz. 9-15.

Wpłaty na rzecz fundacji pochodzące z zagranicy są przyjmowane także na koncie

Kontinent Nr. 315 0000

Deutsche Bank Bonn

BLZ 380 700 59

Stichwort BEHINDERTE/POLEN

Boński bank przesyła potwierdzenia dokonanych wpłat.

Liczymy na zrozumienie naszej idei i okazanie solidarności zawodowej kolegom, którzy znaleźli się w bardzo trudnej, zwłaszcza teraz, sytuacji.

Nasz adres: Fundacja Pomocy Matematykom i Informatykom Niesprawnym Ruchowo. 00-901 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, skr. poczt. 22 tlx 81-35-56, fax 20-01-44, tel. 20-38-88, 20-02-11 w. 24-64 (przewodnicząca Zarządu Fundacji doc. Elżbieta Pleszczyńska) lub w. 25-29.

W imieniu Rady Fundacji
prof. Józef Winkowski

Procesor tekstu a polityka i kultura

Co wspólnego mogą mieć procesory tekstu z polityką? Czy tylko stary slogan, że wszystko, nawet jedzenie chleba, może być polityką? W tym jednak przypadku naprawdę istnieje związek między wprowadzeniem do użytku nowego procesora tekstu a polityką i kulturą.

Północ Afryki jest zamieszkała przez dwa ludy — Arabów i Berberów. Berberowie są ludnością autochtoniczną, Arabowie

przybyli ponad 1000 lat temu i zdominowali miejscowych. Berberowie przyjęli nową religię — islam (przedtem, w dobie panowania rzymskiego, duże wpływy miało chrześcijaństwo — do dzisiaj z dumą wspomina się św. Augustyna, który był Berberem), jednak nie dali sobie narzucić obcej kultury. Ciągłe żywa jest więź między poszczególnymi narodami berberyjskimi, rozrzuconymi od Libii po Maroko. Utrzymanie się tej wię-

zi jest tym bardziej zdumiewające, że miejsca zamieszkania różnych grup narodowościowych są odległe od siebie o setki i więcej kilometrów, przedzielone górami i pustynią.

Arabowie chcieli zasymilować swych sąsiadów różnymi sposobami, np. w okresie walki o niepodległość Algierii popularyzowano hasło mające zjednoczyć naród algierski: Naszą ojczyzną jest Algieria, naszą religią jest islam, naszym językiem jest język arabski. Jeszcze w roku 1986 (według relacji znajomych) można było znaleźć się w areszcie za używanie w życiu oficjalnym języka berberyjskiego, będącego jednym z głównych elementów kulturowej tożsamości Berberów. Obecnie przywraca mu się należne miejsce — na uniwersytecie w Tizi Uzu otwarto pierwszy wydział filologii berberyjskiej, ale jeszcze wiosną roku 1990, w czasie kampanii wyborczej do rad narodowych, zadawano kandydatom pytania, czy są za utrzymaniem kultury berberyjskiej w mowie, czy także w piśmie.

W piśmie są widoczne największe różnice obu języków. W języku arabskim pisze się od strony prawej do lewej, a pierwszą kartką tekstu jest skrajnie prawa kartka książki. W języku berberyjskim sposób zapisu jest podobny jak w językach europejskich. Różne w obu językach są ilości liter, cyfr, sposób liczenia, oczywiście słownictwo, gramatyka itp.

Od dłuższego czasu istniały procesory tekstu w języku arabskim, często tworzone lub sponsorowane przez bogate kraje Półwyspu Arabskiego. W ubiegłym roku powstał (jak można się było spodziewać — na emigracji) pierwszy procesor tekstu w języku berberyjskim. Do posługiwania się tym procesorem jest wymagana karta graficzna EGA, gdyż, podobnie jak procesor

w języku arabskim, ten także pracuje w trybie graficznym.

Autor procesora wykonał nie tylko dużą pracę informatyką, lecz także językoznawcy. Zdając sobie sprawę, że wprowadzenie procesora do powszechniejszego użytku siłą rzeczy narzuci swoją standaryzację pisma, poświęcił wiele czasu na opracowanie znaków graficznych poszczególnych liter, korzystając ze wzorców odległych od siebie zarówno w przestrzeni, jak i w czasie. Brał pod uwagę częstość używania znaków, ich czytelność itp. Procesor oczywiście umożliwił używanie znaków alfabetu łacińskiego, natomiast nie umożliwił wplatania tekstów w języku arabskim, co tylko częściowo da się wytłumaczyć różnicami obu języków, jak choćby wspomniany kierunek zapisu.

Pojawienie się procesora ma kapitalne znaczenie dla rozwoju piśmiennictwa w języku berberyjskim, a tym samym odrodzenia i rozwoju kultury berberyjskiej, słabo dotychczas prezentowanej w postaci pisemnej.

Dyskietka z procesorem jest wysyłana z Paryża bezpłatnie, tylko za zwrotem kosztu nośnika i opłat pocztowych. Autor zastrzega, że procesor w żadnym razie nie może być przedmiotem komercji, jawnie ani pośrednio. Nie można go włączyć do ofert handlowych oprogramowania lub sprzętu, nie można warunkować sprzedaży innych produktów od przyjęcia (za darmo!) tego procesora, nie można też w ogłoszeniach reklamowych informować, że jest bezpłatnie dołączany do zakupionego sprzętu lub oprogramowania.

Biskra, Algieria

Błażej Koska

Ciekawostki

Brytyjski tygodnik *Computing* z 22 listopada ubiegłego roku przynosi sensacyjną wiadomość, przypominającą książki Le Carré'go.

Wywiad francuski (Direction Générale de la Sécurité Extérieure — ta sama organizacja, która na Nowej Zelandii wysadziła w powietrze statek przeciwników prób nuklearnych, Rainbow Warrior) podjął próbę uzyskania dostępu do tajemnic technicznych koncernów IBM i Texas Instruments, rekrutując zatrudnionych w Europie pracowników tych firm. Celem tej operacji było uzyskanie wiadomości potrzebnych firmie kom-

puterowej Bull, będącej w 92% własnością rządu francuskiego.

O całej aferze poinformował opionę publiczną funkcjonariusz FBI udzielający wywiadu jednej z amerykańskich sieci telewizyjnych.

Brytyjski tygodnik uzupełnia tę wiadomość przypomnieniem, że we wrześniu ub.r. przyznanie firmie Bull kontraktu na dostawę sprzętu komputerowego dla Urzędu Podatkowego Zjednoczonego Królestwa wzbudziło wiele plotek i domysłów ze względu na tajemnicze wycofanie konkurencyjnych ofert.

Szperacz

Biznesmen roku

Często na łamach naszego biuletynu pojawiają się teksty dotyczące ICL — firmy zasłużonej dla polskiej informatyki. Z firmą tą współpracuje ściśle Sekcja PTI — Klub użytkowników systemów komputerowych ICL. Z tym większą przyje-

mnością informujemy, że w styczniu br. tytuł Biznesmena roku 1990 otrzymał dyrektor generalny przedstawicielstwa ICL w Polsce — pan Jan Kluk.

Laureatowi serdecznie gratulujemy. (BO)

Mózgi, mózgi

W sympatycznej telewizyjnej „Panoramie dnia” w poniedziałek 21 stycznia br. usłyszeliśmy, że to dzięki polskim informatykom zniesiono cło na „mózgi elektronowe” (!). Chwilę potem z ust poważanego zagranicznego biznesmena padło autorytatywne stwierdzenie, że komputeryzowanie bałaganu daje w efekcie skomputeryzowany bałagan. Czy to, aby ten oczywi-

sty fakt — wbijany wszystkim do głowy przez dwadzieścia lat przez polskich informatyków — dotarł do dziennikarzy programów telewizyjnych, wymaga aż mózgu — wprawdzie nie elektronicznego, ale za to zagranicznego? Śmiać się czy płakać?

(mk)

Krótki kurs języka P (19)

Tym niemniej

Zamiast tego rusycyzmu lepiej pisać *niemniej jednak, jednakże, pomimo to* itp.

Unikalny

Ten neologizm pojawił się u nas po drugiej wojnie światowej. Językoznawcy go w zasadzie nie aprobują i proponują zamiast niego przymiotniki *rzadki, wyjątkowy, jedyny w swoim rodzaju, niecodzienny, pierwszy, szczególny, osobliwy*. Jeżeli zależy nam na podkreśleniu związku z rzeczownikiem *unikat*, to piszmy *unikatowy*.

Uzupełniać

Piszmy *uzupełniać czym* (nie: *przez co*).

Zamiast Powyższą analizę uzupełniamy przez oszacowanie parametru *k*.

Piszmy Powyższą analizę uzupełniamy oszacowaniem parametru *k*.

Wahać się

Tego czasownika nie zaleca się używać w znaczeniu „zmieniać się”, „mieścić”, „zawierać”. Przyjrzyjmy się np. wyrażeniu: *napięcie waha się od 100 do 110 V*. Chodzi nie o to, że wartość napięcia się waha, lecz że się zmienia lub że się mieści w określonych granicach bądź też poza te granice nie wykracza.

Wielkość — wartość

W naukach ścisłych i technice wyrażenie *wielkość* ma inne znaczenie niż w języku potocznym, gdyż oznacza nie „wartość” (potocznie zamiast np. *wartość siły* mówimy *wielkość siły*), lecz „wielkość (fizyczną)”, taką jak prędkość, czas, długość itp. Wartość wielkości fizycznej jest to liczbowo określony jeden z możliwych stanów danej wielkości. W wyrażeniu np. *prędkość*

maksymalna malucha wynosi 110 km/h wielkością jest prędkość, wartością zaś (uzupełnioną jednostką miary) jest 110 km/h.

Wyjątek

Coraz bardziej upowszechnia się zaczerpnięta z języka rosyjskiego forma *za wyjątkiem* zamiast *z wyjątkiem*.

Zamiast Rozkazy te nie wymagają objaśnień, za wyjątkiem ostatniego.

Piszmy Rozkazy te nie wymagają objaśnień, z wyjątkiem ostatniego.

Wyjście, wyjściowy

Od potocznego zwrotu *punkt wyjścia* powstały wyrażenia *punkt wyjściowy, stan wyjściowy, warunek wyjściowy, wartość wyjściowa* itp. Zwłaszcza w tekstach z dziedziny informatyki przymiotnik *wyjściowy* nie powinien być używany w znaczeniu „początkowy”, „wstępny”, gdyż może to prowadzić do nieporozumień.

Wykorzystać, wykorzystanie

Są to wyrazy dosłownie zbudowane według niemieckich *ausnutzen* i *Ausnutzung*, bardzo u nas rozpowszechnione i nadużywane, nie tylko w tekstach z dziedziny informatyki. Warto by jednak przypomnieć sobie o istnieniu innych wyrażen, jedno- i bliskoznacznych, takich jak *używać, użytkować, korzystać, stosować*, a także *użytkowanie, korzystanie, stosowanie* itp.

Nadużywanie wyrazów *wykorzystać, wykorzystanie* razi zwłaszcza w tekstach, w których wyraz *wykorzystanie* już i tak dość często występuje, jako ogólnie przyjęty termin techniczny. Piszemy m.in. o *współczynniku wykorzystania mocy, o wykorzystaniu pamięci komputera*.

ARA

Od redakcji

Dziękuję serdecznie tym wszystkim czytelnikom biuletynu, którzy przysłali nam na Święta życzenia pomyślności w Nowym Roku. Pomyślność biuletynu w roku 1991 nadal będzie jednak zależała przede wszystkim od Państwa, od kontaktów z redakcją nie od święta, lecz na co dzień. Bardzo nam na nich zależy. Prosimy o listy, komentarze, informacje i artykuły, a także — tu apel do zarządów oddziałów, kół i sekcji naszego Towarzystwa — o sprawozdania z ubiegłorocznych prac i informacje o bieżącej działalności. Oprócz tych materiałów bę-

dziemy się starali nadal zamieszczać zawiadomienia o organizowanych naradach, szkołach i konferencjach — pod warunkiem jednak, że teksty dotrą do redakcji co najmniej dwa miesiące przed ich terminem, a raczej przed terminem upływu składania zgłoszeń na imprezy. Jest bardzo pożądane telefoniczne uprzedzenie redakcji o zamiarze nadesłania materiałów oraz uzgodnienie zarówno ich formy, objętości, jak i terminu opublikowania; ułatwi to znacznie upowszechnienie informacji na czas. (BO)

Uwaga. Podajemy poniżej obecny adres redakcji, pod który prosimy kierować przeznaczoną dla nas korespondencję.

Numer biuletynu zamknięto 27 stycznia 1991

Redaktor BARBARA OSUCHOWSKA

Telefon 31-73-97

Adres redakcji: ul. Brzozowa 12 m. 20, 00-286 Warszawa

Polskie Towarzystwo Informatyczne

Zarząd Główny

ul. Niemcewicza 17, 00-973 Warszawa

Telefony: 658-43-67 (biuro), 658-43-68 (księgowość)

Konto bankowe

PBK IX OM Warszawa nr 370031-4473-132